

Dokumentklass: Öppen
Datum: 2015-12-10
Version: 1.0

Robusthetshöjande åtgärder

**Fördjupad analys:
Single Euro Payments Area (SEPA)
- Potentiella robusthetshöjande åtgärder
till följd av SEPA**

Representanter från kommuner

SOES ska verka för att enskilda individer, företag och det allmänna ska ha tillgång till och förtroende för att:

- samhällets betalningar* fungerar och
- systemen för att betala varor och tjänster fungerar

Syftet är att förebygga allvarliga störningar för att minska konsekvenser av händelser som kan få allvarliga samhällspåverkande effekter.

Detta sker genom att ur ett samhällsperspektiv analysera risk och sårbarhet för kritiska resurser samt beroenden, dokumentera dessa, ta fram förslag för åtgärder, och tillställa ansvariga aktörer.

** Med samhällets betalningar menas hela kedjan från generering av underlag för utbetalning till att mottagaren kan använda medlen. I målet ingår delar som de olika aktörerna inte har ett direkt ansvar för, men där avbrott påverkar mottagaren menligt. Exempel på detta är aktörer inom finansiella sektorn, för dessa gäller att SOES analyserar och informerar om risker.*

Sammanfattning

Alltsedan den europeiska gemenskapen upprättades har strävan efter en gemensam marknad för Europa varit en ständigt aktuell fråga. Genom lanseringen av euron har även allt tydligare steg tagits mot en integrerad europeisk finansmarknad. Nästa steg består i en anpassning av kontantlösa eurobetalningar inom Europa – på samma grundvillkor oavsett var inom euroområdet som avsändaren och mottagaren befinner sig. Med ambition att forma ett gemensamt betalningsområde med en enhetlig struktur för betalningar i euro har European Payments Council (EPC) lanserat det gemensamma betalningsområdet *Single Euro Payments Area* (SEPA).

Denna studie tar utgångspunkt i tidigare genomfört arbete inom SOES verksamhet genom att fördjupa analysen av risken ”att en enskild ramavtalsbank står stilla”, där ökad harmonisering av format för betalningar genom SEPA undersöks som en möjlighet till ökad robusthet i betalsystemet. Detta då de harmoniserande format som SEPA medför potentiellt möjliggör betalningar via andra banker i de fall där en enskild ramavtalsbank står stilla. Målet med studien är att på ett kortfattat och lättillgängligt sätt beskriva vad SEPA är och att genom en nulägesbeskrivning bedöma möjligheterna till mer robusta samhällsbetalningar till följd av SEPA samt identifiera utestående frågor avseende sådana möjligheter.

Studien visar att SEPA-anpassningen kan komma att stärka robustheten då bland annat standardiseringen av format möjliggör att betalningar kan styras om för utbetalningar via andra banker. Därtill visas att SEPA-införandet i en förlängning även kan harmonisera format för utbetalningar i svenska kronor, vilket innebär en större robustethöjande effekt i takt med att betalningsvolymen ökar. Den robustethöjande effekten som SEPA-anpassningen kan medföra beror samtidigt på om lydelse i gällande ramavtal samt bilaterala avtal mellan banker och myndigheter möjliggör dessa reservrutiner eller inte.

Innehåll

<u>1</u>	<u>INLEDNING</u>	<u>5</u>
1.1	SYFTE OCH MÅL	5
1.2	METOD	6
1.3	CENTRALA BEGREPP	6
<u>2</u>	<u>VAD ÄR SEPA?</u>	<u>7</u>
2.1	ETT GEMENSAMT BETALNINGSMRÅDE INOM EUROPA	7
2.2	MYNDIGHETSSPECIFIKA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR UTBETALNINGAR	9
<u>3</u>	<u>HUR SKER ANPASSNINGEN TILL SEPA?</u>	<u>11</u>
3.1	KORT SIKT - ANPASSNINGAR FÖR BETALNINGAR I EURO	11
3.2	LÅNG SIKT – ANPASSNINGAR AV BETALNINGAR I SEK	12
3.3	UTESTÅENDE FRÅGOR	12
<u>4</u>	<u>ROBUSTHETSHÖJANDE ÅTGÄRDER TILL FÖLJD AV SEPA</u>	<u>14</u>
<u>5</u>	<u>SLUTSATSER</u>	<u>15</u>
<u>6</u>	<u>FÖRSLAG TILL FORTSATT ARBETE</u>	<u>15</u>
	BILAGA 1 – INFORMATIONSKÄLLOR	16
	BILAGA 2 – FRÅGESTÄLLNINGAR WORKSHOP OCH INTERVJUER	17

1 Inledning

Verksamheten inom Samverkansområdet Ekonomisk Säkerhet (SOES) har till uppgift att förebygga allvarliga störningar i betalningssystemet och att minska konsekvenser av inträffade händelser som kan få allvarliga samhällspåverkande effekter. Under 2013 och 2014 har SOES bland annat arbetat med att kartlägga samhällsviktiga processer och identifiera robusthetshöjande åtgärder samtidigt som risker identifierats. Denna studie utgår från rapporten *”Riskanalyser för myndigheterna inom SOES”* som har varit en del i Arbetsgrupp Riskanalyserns arbete för säkrare samhällsbetalningar i Sverige. Rapporten belyser identifierade risker med utgångspunkt i SOES syfte och mål och beskriver vilka konsekvenser som identifierade risker kan medföra samt ger förslag till åtgärder för ett stärkt och mer robust betalsystem.

En av de risker som identifierades under 2014 var *”att en enskild ramavtalsbank står stilla”*. I bedömningen konstaterades att om kommunikationen till en enskild ramavtalsbank står stilla riskeras negativ påverkan på SOES verksamhet till följd av felaktiga, försenade eller uteblivna samhällsbetalningar. Denna studie utgör en fördjupning av risken *”att enskild utbetalande ramavtalsbank står stilla”*, där ökad harmonisering av format för betalningar genom *Single Euro Payments Area* (SEPA) har nämnts som en möjlighet till ökad robusthet i betalsystemet. Detta då de harmoniserande format som SEPA medför potentiellt möjliggör betalningar via andra banker i de fall där en enskild ramavtalsbank inte är tillgänglig.

1.1 Syfte och mål

Syftet med denna studie är att belysa vilka effekter införandet av SEPA-förordningen¹ kan få för robustheten i samhällsbetalningar.

Målet med studien är att på ett kortfattat och lättillgängligt sätt beskriva vad SEPA är och att genom en nulägesbeskrivning bedöma möjligheterna till mer robusta samhällsbetalningar till följd av SEPA samt identifiera utestående frågor avseende sådana möjligheter.

Avgränsning

Studien fokuseras till robusthet i samhällsbetalningar. Studien gör inte anspråk på att i detalj beskriva hur betalningssystemet ser ut, ej heller att presentera en fullödig beskrivning av SEPA-införandets konsekvenser på myndigheternas verksamheter. Endast ett urval av SOES-myndigheterna har intervjuats, varför samtliga SOES-myndigheters perspektiv inte belysts fullt ut i studien.

¹ förordning (EU) nr 260/2012, som behandlar ”SEPA End date”

1.2 Metod

För att nå den fastställda målsättningen har ett tillvägagångsätt i två steg valts. I ett första steg inventeras material för att beskriva vad SEPA är och hur det fungerar. Därefter genomförs intervjuer med uppgift att undersöka vilka effekter införandet av SEPA kan ha för robustheten i svenska samhällsbetalningar.

1. Vad är SEPA?
2. Hur sker anpassningen till SEPA, på kort respektive lång sikt?
3. Vilka effekter på robustheten i samhällsbetalningar inom Sverige får införandet av SEPA?

Samtliga frågor besvaras genom inventerat referensmaterial och intervjuer.

1.3 Centrala begrepp

Autogiro – En överföring som initieras av mottagaren via dennes bank med grund i ett avtal mellan mottagaren och betalaren.

Avveckling – Överföring av medel mellan betalarens bank och mottagarens bank.

Clearing – Den process som innefattar överföring, avstämning och bekräftelse av betalningsorder som upprättande av en slutgiltig position för avveckling.

Girering – En betalning som initieras av betalaren. Vid en girering skickas en betalningsinstruktion till avsändarens bank, som därefter förflyttar medlen till mottagarens bank vid annat finansiellt institut.

Redundans – Förmågan att motstå störningar och avbrott samt förmågan att minimera konsekvenser om de ändå inträffar.

2 Vad är SEPA?

2.1 Ett gemensamt betalningsområde inom Europa

SEPA:s komponenter

Upprättandet av ett gemensamt betalningsområde bygger på ambitionen om en integrerad betalningsmarknad för massbetalningar inom Europa, där eurobetalningar ska behandlas på samma sätt som inhemska betalningar.

Sedan euron infördes som gemensam valuta inom Europa har kontantbetalningar inom euroområdet kunnat göras med en enskild valuta och på lika villkor. Kvar fanns dock disparata betalsystem för kontantlösa betalningar inom euroområdet, med en rad olika uppsättningar av betalningsinstrument och infrastrukturer för hantering av massbetalningar. Initiativet med det gemensamma betalningsområdet SEPA kompletterar alltså systemet med kontantbetalningarna med en enhetlig struktur även för kontantlösa betalningar i euro. Betalningarna ska ske enligt samma struktur och på lika villkor inom Europa. Därmed görs alltså ingen åtskillnad mellan nationella och gränsöverskridande betalningar.²

SEPA innebär ett gemensamt betalningsområde för eurobetalningar som möjliggör att skicka och ta emot betalningar i euro - enligt samma villkor och med samma rättigheter och skyldigheter nationellt som gränsöverskridande inom Europa.

Det gemensamma betalningsområdet grundas i ett rättsligt ramverk och en gemensam infrastruktur för betalningar inom Europa med en gemensam uppsättning betalningsinstrument som på sikt ersätter de nationella betalningsinstrumenten. Konkret innebär infrastrukturen en gemensam struktur för clearing och avveckling och anger principer för hur leverantörer av infrastruktur kan stödja standardiseringar för överföring och autogiro samt ett rättsligt ramverk som reglerar rättigheter och skyldigheter för inkluderade aktörer. Med de nya betalningsinstrumenten ska nationella konto-, betal- och korttjänster anpassas till det europeiska systemet. Betalningsinstrumenten består av:

- SEPA överföring (SEPA Credit Transfer),
- SEPA autogiro (SEPA Direct Debit)
- Kortbetalning (SEPA Cards Framework).

² EPC (2006) Det gemensamma eurobetalningsområdet – en integrerad betalningsmarknad för massbetalningar inom Europa.

För de förstnämnda två betalningsinstrumenten har regelböcker för anpassningar till SEPA utformats, medan det för kortbetalningar än så länge endast finns en vägledning. EPC har dock nyligen beslutat att dra tillbaka detta vägledningsdokument (framework) och det utgör nu ett historiskt dokument.³ Regelböckerna fastställer regler för de aktörer som väljer att ansluta sig till systemet och redogör bland annat för vilken information som en SEPA-anpassad betalning ska innehålla och vilka villkor som gäller för betalningen. De villkor som fastställs är bland annat att alla kunder inom SEPA ska kunna nå och att standardiserade format för interbankbetalningar ska användas. Därtill fastställs regler avseende gemensamma servicenivåer och en tidsram inom vilken finansinstitut som deltar i systemet ska utföra gireringar och autogireringar.⁴ Syftet med gemensamma servicenivåer och tidsramar är att samma villkor ska gälla för betalningar inom Europa, något som tidigare skilt sig mellan länder och vid gränsöverskridande betalningar.

De standardiseringar som SEPA-anpassningen medför tar bland annat stöd i den internationella standarden UNIFI/ISO 20022. Därmed kommer interbankbetalningar i euro struktureras enligt ett - så kallat - XML-format och informationen som förmedlas ska bland annat innehålla internationellt bankkontonummer (IBAN – International Bank Account Number) och bankens identifieringskod (BIC - Business Identifier Code). Genom en harmonisering av betalningsformaten - hur en elektronisk betalning ser ut – anpassas även bankers och företags system för att hantera de nya formaten.

IBAN är en internationell metod för att identifiera bankkontonummer och används bara vid betalningar till utlandet. Svenska IBAN består av 24 tecken och inleds alltid med bokstäverna SE.

Implementering och migrering

Arbetet med att forma det gemensamma betalningsområdet byggde till en början på frivilliga insatser från EU:s medlemsländer men har genom en antagen EU-förordning (EU 260/2012) kommit att bli gällande för samtliga medlemsländer inom EU. För länder med euro som nationell valuta - länder inom den så kallade eurozonen - skulle eurobetalningarna vara anpassade under 2014, medan slutdatum för länder utanför eurozonen är hösten 2016.

³ Intervju Bankföreningen

⁴ EPC (2006) Det gemensamma eurobetalningsområdet – en integrerad betalningsmarknad för massbetalningar inom Europa.

Ett första steg till SEPA togs i och med formandet av EPC (European Payments Council). EPC har bland annat bistått med att samordna utformningen av regelböcker och ramverk samt anslutningsavtal för banker inom Europa. Inom SEPA har (EBA Clearing) blivit navet för betalningar i Euro. EBA Clearing är ett europeiskt clearinghus och kan ses jämförbart med Bankgirot i Sverige.⁵

I Sverige samordnar Bankföreningen den svenska bankmarknadens anpassning till SEPA. Bankföreningen samordnar även det svenska deltagandet i EPC och har utsetts till National Adherence Support Organisation (NASO) för Sverige, ett slags nav för samordning av anslutningsavtal för SEPAs betaltjänster mellan de svenska bankerna och EPC. Supportorganisationen skapades för de ca 6000 banker inom Europa som förväntades ansluta sig till systemet, en ohanterlig mängd avtal för EPC att hantera på egen hand - varför en stödorganisation varit nödvändig. Uppdraget har bland annat inneburit granskning av avtalen innan de skickas vidare till EPC för fastställande. Bankföreningen har även aktivt bevakat arbetet med regelböckerna. I Sverige har nio banker skrivit på avtalet med EPC och därmed åtagit sig att följa regelverket för SEPA Credit Transfer (SCT), däribland Sparbanken Syd, Skandiabanken, Länsförsäkringar, SEB, Danske Bank, Handelsbanken, Nordea och Swedbank.⁶

I samband med att SEPA-förordningen antogs gjordes ett tillägg i betaltjänstlagen, att Finansinspektionen har ett tillsynsansvar för att bestämmelserna i SEPA-förordningen efterlevs. I praktiken har tillägget i tillsynsansvaret ännu inte resulterat i några konkreta insatser från Finansinspektionens sida, utan myndigheten avvaktar Bankföreningens arbete med utformningen av den svenska anpassningen.⁷

2.2 Myndighetsspecifika förutsättningar för utbetalningar

Sett till de samhällsbetalningar som kartlagts och analyserats inom ramen för SOES verksamhet 2013-2015 sker endast en bråkdel av utbetalningarna i euro. Pensionsutbetalningar är ett exempel på samhällsbetalning som stundom utbetalas i euro, exempelvis då slutmottagaren är bosatt i annat land än Sverige. Ytterligare

⁵ Intervju Bankföreningen

⁶ Intervju Bankföreningen

⁷ Intervju Finansinspektionen

exempel utgörs av sjuk- och aktivitetsersättning.⁸ Andra former av utbetalningar i euro utgörs av enstaka uppbyggnadsprojekt av jämförbara myndigheter i andra länder.⁹ För de svenska myndigheterna blir SEPA-anpassningen därmed på kort sikt aktuell för endast en mindre andel av samhällsbetalningarna.

Försäkringskassan och Skatteverket betraktas som två av de mer betalningsintensiva myndigheterna bland SOES-myndigheterna. Försäkringskassan uppges årligen utföra ca 62 miljoner utbetalningar, varav 1 % i euro. Arbetsförmedlingen uppger att endast en bråkdel av det årliga antalet betalningar genomförs till utlandet. Av de ca 1 miljon betalningar som genomförs årligen genomförs uppskattningsvis ca 500 utlandsbetalningar, där andelen euroutbetalningar är än färre. Även om dessa eurobetalningar utgör en bråkdel av det totala antalet betalningar medför de en manuell hantering och en omfattande administration, bland annat då utbetalningarna kräver uppgifter om mottagaren som stundom kan vara svåra att verifiera. Det administrativa arbetet beror även på i vilket land som mottagaren av betalningen befinner sig, då villkoren är anpassade efter nationella bestämmelser. Detta är något som standardiseras inom euroområdet i och med SEPA. Vid de betalningar som genomförs använder myndigheterna även en rad olika betalningsformat, som i och med anpassningen till SEPA ska ersättas med ett enskilt standardiserat format. En myndighet uppger att de även har ett särskilt eurokonto som används vid utbetalningar i euro, medan de andra två myndigheterna uppger att de inte har ett sådant utan istället växlar från svenska kronor vid utbetalningar i euro.

⁸ Intervju Försäkringskassan

⁹ Intervju Arbetsförmedlingen

3 Hur sker anpassningen till SEPA?

Genom SEPA har ett så kallat slutdatum för övergång till de nya formaten skapats. Innan februari 2014 skulle de länder med euron som valuta ha implementerat SEPA. Innan oktober 2016 ska anpassningen till SEPA vara genomförd för samtliga betalningar i euro, vilket även inkluderar Sverige. Den svenska anpassningen till SEPA kan betraktas såväl på kort som lång sikt.

3.1 Kort sikt - anpassningar för betalningar i euro

De intervjuade myndigheterna upplever att det förekommit begränsad information om hur övergången till SEPA i praktiken inverkar på processen för utbetalningar. Ramavtalsbankerna har bjudit in myndigheterna till bilaterala informationsmöten om SEPA-anpassningen där bland annat övergången till XML-format diskuterats. På så sätt består samverkan främst av bilateral samverkan mellan bankerna och de enskilda myndigheterna. Därtill finns en pågående dialog mellan Bankföreningen och bankerna. Vid övergången till det enskilda betalningsformatet struktureras bland annat informationen i betalningsfilerna på ett något annorlunda sätt. Försäkringskassan och Skatteverket uppger att de under våren 2016 påbörjar arbetet med omformatering för att kunna hantera de nya formaten. Myndigheterna avser även att genomföra tester av betalningsflöden med det nya formatet, preliminärt under senare delen av våren 2016.

Omställningen av IT-system för att behandla det nya formatet är dock inte obligatorisk för myndigheterna. Enligt Bankföreningen kommer det till en början vara möjligt för bankerna att ta emot andra format och därefter formatera om till det gällande XML-formatet. Myndigheterna kan på så sätt avvakta med att formatera om sina system för att hantera de nya filformaten även efter slutdatum för övergång till SEPA. För att omställningen av format inte ska vara konkurrenshämmande har EU beslutat att formateringen ska ske i ett försystem till bankernas affärssystem, vilket öppnar upp marknaden för konkurrens.¹⁰

Vad gäller den obligatoriska informationen som betalningsfilerna ska innehålla används IBAN och BIC redan idag vid myndigheternas utbetalningar till utlandet. På så sätt innebär denna informationsstandardisering ingen större förändring i myndigheternas utbetalningar. Från och med oktober 2016 kommer det enligt Bankföreningen även att finnas en lista för att extrahera BIC, vilket möjligen underlättar det administrativa arbetet för aktörer inom SEPA med att identifiera BIC i de fall där IBAN finns att tillgå.¹¹

¹⁰ Intervju Bankföreningen

¹¹ IBAN numret är 24 tecken långt där positionerna 5-7 i IBAN-formatet anger de svenska bankernas clearing nummer. För närvarande är ett svenskt clearing nummer angivet i fyra siffror. I IBAN-format är dock endast de tre första siffrorna angivna i position 5-7. Exempelvis kommer Handelsbanken med clearing nummer från 6000 att inneha 600 i BIC-nummer.

3.2 Lång sikt – Anpassningar av betalningar i SEK

Bankföreningen arbetar med en Handlingsplan med uppgift att utveckla den svenska betalningsinfrastrukturen. Handlingsplanen bygger på att det finns en föråldrad betalningsinfrastruktur i Sverige, där exempelvis dataclearingen har en inbyggd begränsning för maximalt antal tecken för informationen som kan medfölja en betalning. Det maximala antalet tecken som Dataclearingen kan hantera är 12 stycken, vilket är betydligt färre än de tecken som kan hanteras efter en anpassning till SEPA. Bankföreningen tittar just nu på hur systemet kan ersättas med en lösning som bättre svarar mot marknadens behov och den tekniska utvecklingen i Europa och övriga delar av världen. Förhoppningsvis kan en ny betalningsinfrastruktur vara på plats inom 2-3 år.¹²

En del i utvecklingen av den svenska betalningsinfrastrukturen kan jämföras med en partiell anpassning av betalningar i svenska kronor till SEPA. Bankföreningen har bland annat tagit fram ett utkast på ett regelverk för svenska överföringar (Credit Transfers), vilket i mångt och mycket kan jämföras med SEPA:s regelverk. Utkastet har remissats till Bankföreningens medlemmar tillsammans med alla deltagare i dataclearingen.

Två av de intervjuade myndigheterna - Skatteverket och Försäkringskassan - anger att de avser att övergå till de nya formatet för samtliga betalningar på sikt oavsett valuta. Eventuellt testar myndigheterna XML-formatet för SEK-betalningar redan under 2017 beroende på erfarenheterna vid övergången till formatet för eurobetalningar. Det upplevs samtidigt finnas en rad utestående frågor om hur en anpassning av utbetalningar i svenska kronor inverkar på nuvarande rutin för samhällsbetalningar vid sidan av formatanpassningen. Exempelvis finns en särskild rutin för att hantera lönebetalningar i Sverige, som innebär att löntagaren ska få sin lön utbetald kl. 00.01 på lönedagen.¹³ Detsamma gäller flera av samhällsutbetalningarna. Rutinen för dessa betalningar innebär att myndigheterna skickar utbetalningsfiler en dag innan transaktionen ska vara slutmottagaren tillhanda. Om denna rutin är möjlig vid anpassning av utbetalningar i svenska kronor till SEPA upplevs som oklart.

3.3 Utestående frågor

Vid nuvarande utbetalningar vid myndigheterna finns bankspecifik information inbyggd i betalningsfilerna, varför antalet format varierar mellan myndigheterna. Bland myndigheterna upplevs det finnas viss otydlighet kring om - och i sådant fall hur - den bankspecifika informationen struktureras i enlighet med SEPA. Därtill efterfrågas information om hur återredovisningen från bankerna struktureras då detta kan inverka på myndigheternas internredovisning och kontrollverksamhet som verifierar att filerna skickats iväg på ett korrekt sätt.

¹² Intervju Bankföreningen

¹³ Stöd för bankernas löneutbetalningsrutiner finns i förarbetena till Betaltjänstlagen, se prop. 2009/2010:220 sid 247-248

Det upplevs finnas en stark vilja hos storbankerna att standardisera betalningar i svenska kronor till samma regler som reglerar SEPA-betalningar. Bankgirots roll i anpassningen till SEPA beskrivs till detta som oklar, särskilt då bland annat Skatteverket använder Bankgirot för huvuddelen av utbetalningar. Bankgirots roll blir särskilt viktigt att tydliggöra vid arbetet med utvecklingen av den befintliga infrastrukturen för betalningar i Sverige om anpassningen blir sådan att SEPA-regelverket även blir styrande för utbetalningar i svenska kronor. Riksgäldens och Finansinspektionens roller vid SEPA-anpassningen upplevs inte heller fullt tydligt bland intervjuade SOES-myndigheter.

4 Robusthetshöjande åtgärder till följd av SEPA

Myndigheterna tycks vara överens om att SEPAs formatstandardisering potentiellt möjliggör att betalningar kan genomföras via andra banker i de fall där en enskild ramavtalsbank står stilla. Det antas alltså vara tekniskt möjligt att styra om betalningsflöden till annan ramavtalsbank om en av ramavtalsbankerna skulle drabbas av längre avbrott. En myndighet uppger även att de i dialog med dess ramavtalsbanker fått en indikation om att betalningar skulle kunna styras om. Huruvida det är juridiskt möjligt att styra om betalningar med gällande eller framtida ramavtal när Riksgälden nu omförhandlar avtalen med bankerna inför 2017 är oklart. Det antas dock inte vara ett hinder för bankerna eftersom styrningen inte förmodas påverka konkurrensen mellan bankerna.

Viktigt att notera är samtidigt att redundansen inte finns uppbyggd i den infrastruktur som SEPA-anpassningen medför. Redundansen möjliggörs av SEPA-anpassningens standardisering av format men förutsätter att reservrutinen godkänns och används av de enskilda bankerna. Vad som händer om EBA-clearingen ligger nere är fortfarande oklart. Ett antagande är att EBA Clearing har reservrutiner utvecklade och en väluppbyggd redundans som nav för samtliga betalningar i euro.

Det upplevs finnas ett antal utestående frågor som måste tydliggöras innan betalningar kan styras om till annan bank. Myndigheterna lyfter bland annat fram att det är oklart om - och hur - bankspecifik information struktureras enligt de nya formaten, vilket möjligen kan inverka negativt på möjligheten att styra om betalningar. En XML-fil beskrivs därtill vara tio gånger större än de betalningsfiler som idag används inom myndigheternas verksamheter. Vid ett E8 möte i Bryssel nämndes bland annat att formatändringen i ett av EU:s medlemsländer medfört att utbetalningarna krävde längre behandlingstider i och med att filerna var större. Om jämförbara utmaningar kan uppstå vid SEPA-anpassningen i Sverige har inte klarlagts.

5 Slutsatser

Studien har sökt att ge en fördjupad beskrivning av den potentiella robusthet som kan följa av implementering av SEPA, där den robusthöjande effekten följer av introduceringen av en gemensam infrastruktur för euroutbetalningar som möjliggör att kunna styra om betalningarna mellan olika banker. Enkelt beskrivet - en reservlösning som kan användas vid längre avbrott vid en enskild ramavtalsbank.

Samtliga myndigheter tycks vara överens om att SEPA-anpassningen medför en potentiell robusthet då bland annat standardiseringen av format möjliggör att betalningar kan styras om för utbetalningar via andra banker. Robustheten ses särskilt tydlig om en jämförbar anpassning sker för betalningarna i svenska kronor eftersom volymen betalningar då är långt större än vid enbart eurobetalningar. Sett utifrån ett SOES-perspektiv blir effekten också större om reservlösningen kan användas vid fler typer av samhällsbetalningar än den mindre andel samhällsbetalningar som använder eurobetalningar.

Viktigt att komma ihåg är att den potentiella robusthetshöjande effekten som SEPA-anpassningen kan medföra beror av bankernas inställning till reservlösningen och deras vilja till att använda densamma vid inträffade avbrott.

Om myndigheten ska kunna anpassa sig till de nya kraven i god tid behövs mer detaljer kring hur det nya filformatet kommer att se ut och vilka åtaganden som myndigheterna behöver vidta. Denna avsaknad av information skapar stora osäkerheter kopplat till bland annat hur inhemska betalningar kommer att påverkas.

6 Förslag till fortsatt arbete

Som förslag till fortsatt arbete föreslås en närmare samverkan och erfarenhetsutbyte mellan myndigheterna inför omställningen till SEPA. Framförallt bör fokus ligga vid erfarenhetsåterföring från de myndigheter som påbörjat anpassningen av SEPA. Det tycks även finnas möjlighet till förbättrad dialog, utvecklat samarbete och regelbunden kontakt mellan banker och myndigheter, gällande såväl anpassningar för svenska betalningar i Euro som myndigheters betalningar i SEK. Ytterligare förslag till fortsatt arbete är att nära följa Bankföreningens arbete med den kortsiktiga anpassningen till SEPA såväl som arbetet med utvecklingen av det svenska betalsystemet. Fokus bör ligga på hur utvecklingen inverkar på processerna vid bankerna, Bankgirot, Finansinspektionen m.fl. samt SOES-myndigheterna i en förlängning.

För SOES föreslås som ett nästa steg att under 2017 analysera erfarenheterna från implementeringen av SEPA i Sverige och Eurozonen.

Bilaga 1 – Informationskällor

Genomförda intervjuer

Datum	Myndighet	Deltagare
2015-09-14	Arbetsförmedlingen	Eva Sundén
2015-09-14	Försäkringskassan	Stefan Ihrman
2015-09-24	Finansinspektionen	Johan Terfelt
2015-09-25	Skatteverket	Kenneth Mattsson, Jenny Netterström & Martin Fång
2015-09-28	Bankföreningen	Lars Rutberg

Referenser

Europeiska Centralbanken (2006). Det gemensamma eurobetalningsområdet (SEPA): En integrerad betalningsmarknad för massbetalningar.

Förordning (EU) nr 260/2012

Proposition 2009/2010:220 Om betaltjänster

SOES (2014). *Riskanalys för myndigheterna inom SOES*

Bilaga 2 – Frågeställningar workshop och intervjuer

SEPA

Intervjuunderlag

Samhällsbetalningar inom EU och utanför

- Hur sker en betalning till enskild kund (format och annan input)
 - Inom Sverige
 - Inom EU
 - Euro-zonen
 - Utanför EU

Om SEPA

- På vilket sätt har myndigheterna engagerats i anpassningen av SEPA?
 - Forum etc.
- Vilken skillnad medför införandet av SEPA och betalningsdirektivet i jämförelse med befintligt system?
 - Tekniska anpassningar?
 - Förändrade processer och rutiner?
- Vilka *effekter* på myndighetens samhällsbetalningar får införandet av SEPA – på kort respektive lång sikt?
 - Utifrån förändringar i betalningssystem (SEPA Credit transfer/SEPA Direct debit)
 - Utifrån tekniska standarder (IBAN/BIC/ISO 20022)
 - Andra svenska anpassningar
 - Andra relevanta förändringar och effekter?
- Vilka effekter har införandet fått i andra länder?
 - Lärdomar och erfarenheter?

6

I vilken utsträckning påverkar SEPA robustheten i det svenska betalningsflödet?

- Hur påverkar införandet av SEPA robustheten i samhällsbetalningarna?
 - Redan införda ändringar, planerad/väntad utveckling?
- Förslag på åtgärder?
 - Nationell nivå?
 - SOES-myndigheterna gemensamt?
 - Enskilda SOES-myndigheter (egna eller andra)?

7